

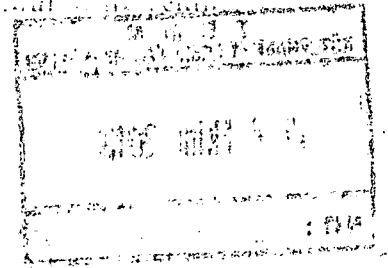
T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 4066
Tarih: 01.10.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de Kürt sorununun çözümüne katkı sunmak ve toplumsal barışın sağlanması amacıyla toplu mezarların Minnesota protokolüne uygun bir şekilde açılabilmesi için gerekli araştırmaların ve yasal düzenlemelerin tespit edilmesi, faillerin bulunması ve adaletin sağlanması için gerekli olan komisyonların oluşturulması amacıyla Anayasa’nın 98. ve içtüzüğün 104 ve 105. maddeleri gereğince “Meclis Araştırması” açılmasını saygılarımla arz ederim.

Sebahat TUNCEL

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de Kürt sorununun imha, inkar ve asimilasyon politikalarıyla yıllarca yok sayılması toplumsal bir travmaya neden olmuştur. Kürt illerinde özellikle çatışmalı dönemin en yoğun olduğu 90’lı yıllarda faali meçhuller, zorla kaybetmeler, toplu mezarlar gibi insanlık suçlarının en ağırları yaşanmıştır. Devletin kendi halkına yönelik paramiliter güçlerle birlikte uyguladığı bu politikanın sonucunda Kürt illerindeki hak ihlalleri tanıkların, ailelerin ve insan hakları örgütlerinin mücadelesi ile ortaya çıkmaktadır. Kürt illerinde yapılan inşaat çalışmalarının pek çoğunda toplu mezarlar bulunmaya başlanmıştır. Toplumsal barışın sağlanması yönündeki en önemli nokta, hakikatlerle yüzleşmektir ve toplu mezarların açılması, kimliklerin tespit edilmesi ve cezalandırmaların gerçekleşmesi ve adaletin sağlanması yüzleşmenin en önemli kısmını oluşturmaktadır.

İHD Diyarbakır Şubesinin hazırladığı toplu mezarlar istatistiğine göre açılmış toplu mezar sayısı 29, iddia edilen toplam mezar sayısı 224, toplam mezar sayısı 253 ve gömülen insan sayısı 3248’dir. Toplu mezarlara dair insan hakları örgütleri bir haritalanma çalışması yaparken bazı örnekleri incelemek mümkün. 90’lı yıllarda Devletin Kürt meselesini inkar ve yok sayma politikası sonucunda oluşan savaş ve yok etme stratejisi sonucunda Kürt illerinde sayısız mezarlar oluşmuştur. Diyarbakır Dicle ilçesi merkez mezarlığında çeşitli dönemlerde hayatını kaybetmiş PKK’liler üçerli ya da beşerli gruplarla bu mezara gömülmüştür. Mardin Kızıltepe İlçesi Xurs Köyü Blokan kırsalında 29 Ekim 1990 tarihinde meydana gelen çatışmada yaşamını yitiren biri kadın 7 PKK militanının çatışmanın yaşandığı alanda toplu halde gömülmüştür. Gaziantep İslahiye İlçesi belediye mezarlığına 15 Ağustos 1994 tarihinde İslahiye Kilis arasında çıkan çatışmada yaşamını yitiren 10 PKK militanının toplu halde gömülmüştür. Bir başka mezar Adıyaman kimsesizler mezarlığıdır. 17 Mayıs 1994 tarihinde Malatya’dan PKK’ye katılmak amacıyla Adıyaman’ın Bêzar Dağı’na giden 22 genç, burada buluştukları 6 PKK militanıyla birlikte askerlerin düzenlediği operasyonda yaşamını yitirmiştir. Yaşamını yitiren 28 kişiden 11’inin cenazesi aileleri tarafından alınırken, 17 kişi, Adıyaman kimsesizler mezarlığına toplu halde gömülmüştür. 90’lı yıllarda öldürülen 15 kişinin mezarının bulunduğu Şanlıurfa Siverek ilçesinde yakın zamanda yeni bir toplu mezar daha bulunmuştur. Siverek ilçesi Ayvanak bahçesi bölgesinde inşaat sırasında kemiklerin çıkmasıyla kazım işleri başlanmıştır. İHD’nin verdiği bilgilere göre yüzeye yakın ve toplu şekilde gömülü 35 kayıp bulunmaktadır.

Toplu mezarların büyük bir kısmı insan hakları örgütleri tarafından, ailelerin kendi çabalarıyla ortaya çıkmıştır ancak halen açılmayan mezarlar çoğunluktadır. Mezarlar genelde son örnekte olduğu gibi bir inşaat çalışmasında ortaya çıkmaktadır, bu da sağlıklı yöntemlerin kullanılmasına neden olmaktadır. Toplu mezarların açılış yöntemleri bilimsellikten uzaktır. Yasal boşluklardan dolayı olan keyfi uygulamaların önüne geçmek için BM’nin toplu mezarların açılması için uygulanan Minnesota Protokolünün bir an önce kabul edilmesi gerekmektedir. Bu sözleşmeye uygun araştırmalar ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca bağımsız bir komisyon kurularak toplu mezarların açılma süreçleri izlenmeli, Minnesota Protokolüne uygun olarak her kazı mekânı hukuki bir mekân haline getirilmelidir. Dünya örneklerinde olduğu gibi oluşturulacak Hakikatler Komisyonu devlet baskısı olmadan, tanıklıkların güvenli bir şekilde beyanda bulunabileceği bir komisyon olarak çalışabilmelidir. Dolayısıyla mezarların kazılması bilimsel yöntemler yapılırken bir yandan da bu sürecin işleyebilmesi için gerekli tüm güvenlik tedbirleri alınmalıdır. Bu bağlamda Türkiye’de Kürt sorununun çözümüne katkı sunmak amacıyla toplu mezarların Minnesota protokolüne uygun bir şekilde açılabilmesi için gerekli araştırmaların ve yasal düzenlemelerin tespit edilmesi, faillerin bulunması ve adaletin sağlanması için gerekli olan komisyonların oluşturulması amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını önermekteyiz.